

quo non solum meritum ponitur. CVIII. Quando autem secundo modo se habet meritum, bene potest dari prius id, quod meretur intuitu talium meritorum prævisorum, quia cum sint finis, agunt ex prævisione, et sufficit quod sint priora in intentione, et ita sufficienter influunt meritorie moraliter quando sunt prævisa, quia non influunt meritorie dispositive, et ut via ad præmium, sed meritorie finaliter, seu ut finis ejus, quod per meritum datur; non tamen efficienter tunc concurrunt physice, cum non sint physice in actu.

ARTICULUS IV.

Utrum post Christum debuerint esse aliqua sacramenta?

Conclusio est affirmativa.

I. Quam in corpore articuli sic explicat S. Thomas, ut non solum probet post Christum esse sacramenta, sed quod distincta sint a sacramentis antiquis. Quod enim post Christum sacramenta debeant esse patet, quia sicut antiqui patres salvati fuerunt in fide Christi venturi, sic et nos modo salvamur per fidem Christi jam nati et passi; sacramenta autem sunt signa protestantia fidem, in qua justificamur: ergo oportet modo esse talia signa; et consequenter sacramenta. Secundum etiam, scilicet, quod distincta sint sacramenta, probat S. Thomas, nam sacramenta sunt signa; sed alia sunt signa rei futuræ, alia rei præteritæ, aliter enim res annuntiat facienda, aliter facta; unde et ipsa verba passurus et passus, non similiter sonant. Et similiter alia sunt signa prognostica, quæ respiciunt futurum, alia rememorativa, quæ respiciunt præteritum: ergo

oportet alia esse sacramenta in nova lege, quæ respiciunt Christum jam præcedentem; alia in lege veteri, quæ respiciebant Christum venturum.

II. In his duobus nota duo, quæ supra jam insinuavimus. Primum est, quomodo S. Thomas semper probet necessitatem sacramentorum ex ordine ad Christum, et non ex ordine ad gratiam, cum tamen gratia sit præcipuum eorum significatum. Et ratio hujus est, quia necessitas gratiæ magis se extendit, quam necessitas sacramenti, utpote cum gratia pro omni statu justificationis (etiam in qua non essent sacramenta) necessaria sit ad justificationem, utpote cum sit forma intrinseca sanctitatis. At vero sacramenta, cum sint media ad acquirendam gratiam, oportet necessitatem talium mediorum non ex ipsa gratia præcise, sed ex modo quo datur talis gratia ostendere. Datur autem gratia per Christum, et non aliter: ergo optime probat S. Thomas necessitatem sacramenti ex necessitate protestationis fidei Christi, non ex ipsa necessitate gratiæ, quæ tamquam forma justificationis necessaria est. Et quia Christus sensibiliter apparuit, congruenter fit applicatio per sensibilia media et signa.

III. Secundum quod debet adverti est, quod in sacramentis est per se respicere Christum ut venturum, vel ut jam præsentem seu natum, licet hoc non sit per se in ipsa fide, et ratione formali ejus, quia scilicet cum sacramenta dentur ut signa, et non ut ratio credendi, per se respiciunt venturum, aut præteritum; fides autem solam primam veritatem revelantem. Unde et signa recte dividuntur in prognostica et demonstrativa et rememorativa, non fides. Quare nunquam potuit idem sacramentum servire pro signando, et protestando Christo ut venturo et ut

præsentem, et ita abstrahere a præsentem et futuro, sicut dicebat Cabre-
ra; sed sicut sunt diversi status, ita et diversa signa, et signum quod est prognosticum, non potest esse rememorativum respectu ejusdem, et sub eadem ratione, nec potest abstrahere ab utroque, cum de ratione signi determinati sit, ut aliud sit pro futuro, aliud pro præterito, sicut hic dicit S. Thomas ex Augustino.

IV. In responsione ad secundum et tertium, ostendit S. Thomas excellentiam nostrorum sacramentorum supra sacramenta antiqua, quæ in duobus consistit. Primo, in significatione expressiori gratiæ et Christi, et hoc explicat solutione ad primum: secundo, in causalitate et continentia gratiæ, quæ non conveniebat illis sacramentis, quæ erant egena et vacua elementa, et hoc explicat solutione ad secundum. Quod in nostris sacramentis sit expressior significatio patet, quia illa antiqua solum fuerunt: *Umbræ futurorum bonorum*, ad Hebr. x, nostra autem sacramenta sunt: *Exemplaria verorum, et ipsa imago rerum*. Et hoc congruenter, nam fides est magis explicata in hac nova lege quam in veteri: ergo et sacramenta convenientia tali statui fidei debent esse magis explicata, et expressius significantia.

V. Et præterea (quia ut dicit hic S. Thomas ex Dionysio, v capite cœlestis hierarchiæ) status legis novæ medius est inter statum gloriæ, et inter statum legis veteris, et ita id quod figurabantur in lege veteri de Christo, et ejus gratia ac sacramentis, impletur et repræsentatur in nova. Quod vero in nova adhuc habetur per speculum et ænigma, in gloria habetur per speciem. Unde

in statu gloriæ nulla debent esse sacramenta, sicut nihil erit velatum et ænigmaticum; in statu vero legis novæ sacramenta esse oportet, sed non umbratica et figurativa, sed repræsentativa verorum. Unde per se loquendo nostra sacramenta sunt rei præsentis, et sacramenta veteris legis sunt per se rei futuræ: præsens autem magis expresse significabile est, quam futurum, quamvis per accidens possit dari imago perfecta rei futuræ.

VI. Ex quo etiam sequitur, quod materia sensibilis sacramentorum nostrorum perfectius est significativa, quam materia sacramentorum veterum, non considerata materia secundum se, et ratione significationis quasi naturalis, sed considerata ut subest motioni et institutioni divinæ; sic enim panis et vinum expressius Christum significant, quam agnus paschalis. Ex parte continentiæ et causalitatis gratiæ manifestum est excedere sacramenta nostra, ut Concilia dicunt, et clamat Scriptura, quia illa erant: *Vacua elementa*, ista vero sunt plena virtutis et efficaciam ex passione Christi derivatæ. Unde continent gratiam, non sicut subjectum continet accidens, sed sicut medicina continet salum, et calamus litteras. Causant autem gratiam ex virtute et motione humanitatis sacratissimæ Christi, et efficacia passionis ejus. Et propterea licet in veteri lege esset sacramentum, per quod sine opere operantis in parvulis dabatur gratia, tamen adhuc non continebat, nec causabat illa gratiam, quia non ex virtute sibi communicata id faciebat, sicut nostra, sed Deus ad præsentiam illius, unde non ita perfectum erat.